

KRÓNIKA

XXVI. HONISMERETI AKADÉMIA

Karcag, 1998. június 29–július 3.

Kanyar József:

Megnyitó

Tisztelt Honismereti Akadémia, Kedves Barátaim!

Hazánk honismereti mozgalma június végén szokta tartani nyári akadémiait, a Péter-Pál felé menetelő országos aratási ünneppel egyidőben. Az idén nemcsak erre az időre emelkedett magasra időjárásunk barométere, de a nemzeté is, amikor szerencsésen megválaszthatta új országgyűlését. Rendszerváltásunk óta már a harmadik választásra került sor. Nem véletlen, hogy választásunk idején sokat és sokszor hivatkoztunk történelmünk *reformkorára*, szerettük – nem is oktanul – beszédeinkben idézni Széchenyi István vallomásos naplójegyzeteit. Többször idézték a szónokok Wesselényi levelét 1844-ből, de a Kovács Lajosnak írottat is 1846-ból, amelyben az alábbi sorok olvashatók: „*Itt van az ideje egy új rendszernek megvetni az alapját. Csupa oppozícióval nem boldogulhatunk, itt alkotni, teremteni kell.*”

Az alkotó Széchenyi kortársai között azonban sok ellenkező és ellentmondó magyar is volt. Azóta is így működnek választásaink. Széchenyi azonban ennél nagyobb elme volt, nem csak naplójegyzeteiben, de a Kelet Népebe írt önvallomásaiban is. Legszebb gondolatai közé tartozik ez idő tájban a következő vallomása: „Mióta élek, kimondhatatlan vágy létezik a lelkemen: Magyarország kifejtése, a magyar nemzet feldicsőítése minden csepp véremben.” Tehát a kifejtés, a tett, az alkotás, a nemzet feldicsőítése volt számára a legnagyobb erő.

Ezt vette észre Szegfű Gyula is a Magyar történet V. kötetében a korról írva: „A nemzetiség tudatosítása és a felismert célokra törő *kollektív erők teszik a reformkort igazi, nagy, magyar nemzeti korrá*, melyhez hasonlítva és viszonyítva minden későbbi csak kisebb lehet. Csak így tudott a nemzeti eszme a reformkorban igazán irányító tényezővé válni, amely már nem a hegedűszó magányos hangján szólalt meg, hanem a nemzet tömegeinek a bekapcsolásával, hatalmas szimfóniában hangzott el”. Tehát a reformkor nemzetvilágító programjai közepette, *az alkotás és a teremtés* a széles nemzeti összetartás magaslatára emelkedve, a nemzet teremtő akaratává változott. A reformkor eszmerendszere mintha örökre szakított volna az oppozíció negatívumával, átadva helyét az alkotó és a teremtő fantáziának.

Most ilyen *új és fiatal*, alkotó és teremtő kormányra vár az ország is. A honismereti mozgalomnak is mindig volt program kormánya rengeteg tennivalóval, ám neki nem kell koalícióznia, csak a nemzet sorskérdéseinek új tennivalóira kell figyelnie. És fiatalságára, iskoláira, a kultúrára, a nemzeti identitástudatra, amely nélkül nincs a nemzetnek holnapja.

A mi mozgalmunk nem arctalan, de a nemzet kultúrájának igen katasztrofális és veszteséges a helyzete. Úgy látszik nemzeti alaptantervünknek is ilyen sors juthat. Kulturális hiányérzetünknek is fájdalmas veszteségei vannak. Nincs Bartókunk, nincs Kodályunk, nincs Illyésünk, nincs Németh Lászlónk, sorolhatnám tovább a szép neveket. De ha már nem élnek nagy halottaink, akkor legalább tanításaikra vigyázzunk. Alkotásaik szellemét szolgáljuk a Parlamentben csakúgy, mint a Kultuszminisztériumban. Vigyázzunk, lassan népünk sem lesz már elegendő, nemzetünk is összeomlófélben, ha a kormány rúdját nem fordítjuk feléje.

Politikai rendszerváltásunk 1994-es esztendejében, mintha megrokkant és megroppant volna nemzeti eszmerendszerünk fundamentuma. Bekövetkezett a magyarság szemét tágitó iskoláink gyökérzetpusztulása. A nemzet számára az új választással remélhetőleg bekövetkezik majd a korrekció lehetősége is. A műveltség nagy szintű emelése és a nemzeti etosz tisztasága nélkül aligha lehet a következő évezredbe átmenni nemzetünknek, magyarságunknak. De társadalmunk súlyos gazdasági mélységeiből sem lehet áldozatok nélkül felemelkedni. Ezért kell kulturális értékrendszerünk lesilányított állapotából mielőbb kiszabadulni a nemzetünknek, amelybe vandál katonaként gázoltak be a piacosított kultúra vitézei, pusztítva a nemzeti tudat eszmerendszerét. A történelem új százada és új ezrede köszönt ránk pár év múltán, ahova csak új moralitással és megerősödött nemzetudattal léphetünk be a kettőezredik év ismeretlen ajtaján. Ezzel az új eszmerendszerrel kell az évezred küszöbén valamennyi oktató és nevelő iskoláinknak, minden szinten a kapuit megnyitani. A fiatal országépítők dinamikus hitével és akarásával, de a magyar honismereti mozgalomnak is, új programmal.

Az új kormányzást a nemzetnek is támogatnia kell, és óvón védeni. Érezze a Parlament is nemzetmentő szerepének szükségességét, a nemzet nagykorú szellemi és erkölcsi növelését, s a gazdasági és kulturális gyarmatosítás minden kátyújának elkerülését. Kívánom magunknak, hogy Mozgalmunk erősítő programjait úgy hajtsuk végre, hogy *soha se hagyjuk magára a nehéz sorsú magyarság millióit az államhatárok mindkét oldalán*. Nehogy újra támadhassanak olyan veszedelmes áramlatok és indulatok, amelyek csak pusztítani tudják a magyarság sorait. Bízva abban, hogy *csak az a nemzet tud sorsán változtatni, amelyik nem engedi kivesszni a magyar gyermek csillagképét a nemzet egeről, és megállítja a nemzet tragikus fogyását*. De arra is törekednünk kell, hogy az új kormányzat építsen minél több iskolát, mivel *a nemzetnek csak az iskola tud jövőképet nyújtani*. Meg kell erősíteni súlyos adóságokkal terhelt, gyenge lábakon álló kulturális és tudományos életünket, és azok összeomlani látszó intézményrendszerét.

De nem szabad megfélemlkezni a hazánk határain túl lévő iskolákról sem. A délszláv háború idején Kórogyót és Szent Lászlót éppúgy elpusztították mint a II. Világháborúban Lidicét és Orevot. Javasoltuk a múlt év végén a médián keresztül, hogy a Szlavóniában elpusztított nagy múltú magyar falvakban egy-egy iskola felépítésével és tanulóinak támogatásával segítsük a gyalázatos balkáni háború után hazatérésre buzdítani a lakosságot. A Baranya megyei Honismereti Egyesület a Magyarok Világszövetségével együtt indult el Kórogyra, és többszáz kötetet vitt magával az ottani iskolások támogatására. Az akciót a Honismereti Szövetséggel együtt folytatni kívánja mozgalmunk.

Végezetül szomorú szívvel, olyan személyiségről szólok, akit történelmi tisztánlátása a honfoglalás közelébe vitt, és vált belőle *a magyar honfoglalás örökös díszelnöke, fáradhatatlan misszionáriusa*. László Gyuláról beszélek, akit utolsó útja szülőföldjére vezetett, a szépséges Erdélybe, Székelyföldre, Szent László földjére. Sokszor volt közöttünk, mindannyiszor nagy művéről a honfoglalás történetéről tartott előadást. Legyen a magyar történeti régészet nagy tudósának az élete, munkássága és halála örök nyeresége nemzetének. Mindig tudta, hogy kétségbeesett erdélyi népe az, amelyik keresi a múltját az ő régészeti munkájában

Tisztelt hallgatóim! Nagykunság termékeny földjén vagyunk, és annak jelentős városában rendezük az idei, XXVI. Honismereti Akadémiánkat. Ebben a patinás városban, régióban, amelynek ha jól tudom már háromszáz éves gimnáziuma van, gyönyörű szép temploma, szép művelődési élete, kiadványai, országos rangú református személyiségek lakják, alapítványa és egyesületei szellemi műhellyé teszik, rangosítják ezt a várost.

Köszöntöm a város gazdáit és kulturális intézményeit, dolgozó polgárságát. Köszöntöm a program tervezőit, jónevű előadóit, Honismereti Szövetségünk minden jelenlévő kedves tagját.

Ezekkel a gondolatokkal Akadémiánkat megnyitom, hasznos és eredményes munkát kívánok mindnyájunknak.

A XXVI. Honismereti Akadémia kitüntetettjei

A Honismereti Szövetség Elnöksége a Megyei Egyesületek javaslata alapján a következő személyeknek ítélte oda a kiváló honismereti munka elismerésére alapított **Bél Mátyás – Notitia Hungariae Emléke**-t.

Bencsik János. Szegényparaszti családból származva kapta a paraszti sors, a paraszti munka, termelés, életmód és hiedelemvilág iránti rokonszenvét, érdeklődését. Megélte a paraszti családok hagyományait, meg-megborzongott az estéken hallgatott boszorkánymeséktől, de ott bujkált benne a történelem iránti érdeklődés is, hiszen átélte a háborút, s a politikai élet azt követő pezsgését.

Jó tanulóként, ösztöndíjasként tanult a debreceni és hajdúböszörményi középiskolákban. Érettségije után sok hányódást követően a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem Gunda Béla vezette Néprajzi Intézetében tanult. Diplomáját megszerelve Tiszakécskén kezdett tanítani. Néprajzi, történelmi kutatómunkája itt kezdődött el, folytatta tiszapolgári népművelői felügyelőként, majd végre a tudományos pályát nyújtó múzeumokban, a Hajdúságiban és a békési Erkel Ferencben. Ekkor már számos tanulmányon, köteten volt túl, amelyek a hajdúsági, békési (nemzetiségi) emberek munkájáról, életéről szóltak.

1984-ben a Tokaji Múzeum állandó kiállításának munkatársa, majd igazgatója lett. Figyelme ekkor fordult Tokaj és Hegyalja felé, amelynek ma is – 1996-os nyugdíjba vonulása után – hűséges kutatója. Publikációi, tanulmányai, köteteinek száma mintegy 350. Ma is aktívan szervez, dolgozik, neve a megyében mindenki előtt ismerősen cseng, és tiszteletet ébreszt.

Lukács László. 1950-ben született a Székesfehérvár melletti Zámolyon. A székesfehérvári József Attila Gimnáziumban érettségizett, a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetemen szerzett történelem-földrajz szakos középiskolai tanári és etnográfusi oklevelet 1975-ben. Tanárai személyes példaadásukkal indították el a kutatás és oktatás felé.

Építészettörténeti és műemlékvédelmi tanulmányokat folytatott a Budapesti Műszaki Egyetem Építésztechnika Karán, mert elsősorban a népi építészet érdekelte. 1980-ban kapott műemlékvédelmi szakmérnöki diplomát.

1978–79-es tanévben Gunda Béla professzor Herder-ösztöndíjasaként a bécsi egyetemen tanult. Paraszti tanyásodás a Mezőföldön a XIX–XX. században című bölcsészdoktori disszertációját 1984-ben védte meg a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetemen.

1974-ben a Kubányi Egyetemen orosz, 1985-ben a Pozsonyi Egyetemen szlovák nyelvtanfolyamon vett részt. 1980-ban német középfokú, 1990-ben angol alapfokú nyelvvizsgát tett.

1974 óta folyamatosan a székesfehérvári Szent István Király Múzeumban dolgozik néprajzkutatóként, 1984-től néprajzi osztályvezetőként. Az eltelt negyedszázad alatt közreműködésével és irányításával jelentősen növelték a múzeum néprajzi gyűjteményét, adattárát, kiállításokat rendeztek, tájházakat nyitottak (Pusztavám, Füle, Velence), Székesfehérváron megvalósult a Palotavárosi Skanzen, néprajzi kiadványok jelentek meg, hazai és nemzetközi konferenciák szerveződtek, középiskolások és főiskolai hallgatók számára 23 honismereti kutatótábor rendeztek vezetésével a megyében.

1986 óta az Eötvös Loránd Tudományegyetem Tárgyi Néprajzi Tanszékének megbízott előadója. Ausztria néprajzáról, a közép-európai kulturális határokról és a német néprajztudományról tart előadásokat. Habilitációs előadását 1996-ban tartotta az Eötvös Loránd Tudományegyetemen A Duna néprajza címmel.

Az 1991–92-es tanévben, majd az 1993. évi nyári szemeszterben Humboldt-ösztöndíjas volt a Müncheni Egyetemen, a Duna-völgyi kulturális régiók kutatásával foglalkozott, és magyar néprajzi szemináriumot tartott. 1992-től a Magyar Néprajzi Társaság folyóiratának, az Ethnographia-nak a szerkesztője.

1971 óta rendszeresen végez néprajzi terepmunkát Magyarországon, elsősorban népi építészet, a népszokások, a teherhordás és az árucserre témakörökben. 1990-ben kandidátusi fokozatot nyert el a Káli-medence a Dunántúl népi építészeti című értekezésével. Rendszeresen végez néprajzi adatgyűjtést a burgenlandi és a szlovákiai magyarok körében, illetve rendszeresen kutat a magyarországi német és szlovákiai magyarok körében, illetve rendszeresen kutat a magyarországi német és szlovák községekben. 1994-ben kutatóúton járt a moldvai magyaroknál.

1989-től tagja a Duna Menti Tartományok Tudományos és Kulturális Együttműködési Munkabizottságának, 1995-ben a Bécsi Néprajzi Társaság külföldi levelező tagjává választotta. 1997 óta vesz részt a szlovákiai magyarság néprajzi kutatását végző révkomáromi Etnológiai Központ Tudományos Tanácsadó Testületének munkájában.

A Honismereti Egyesület megalakulása óta előadásaival, tanácsaival, az amatőr néprajzi és helytörténeti kutatók szakmai irányításával segíti.

Dr. Lukács László egyetemista kora óta folyamatosan publikál a megyei, hazai és külföldi szaklapokban, műzeumi, akadémiai kiadványokban. Munkássága európai etnológiai szemléletű, amely a magyar, szlovák, cseh, osztrák, német, horvát, portugál, angol és finn folyóiratokban közölt írásaiban jelenik meg.

Piller Dezső néptanító, néprajzkutató, helytörténész. Tanulmányai befejezését követően csaknem két évtizedig a Rába parti Gasztonyban volt kántortanító. Munkásságáért a közelmúltban a falu díszpolgárává választották. Ám a szülőföld visszahívta, és immár ötven esztendeje, hogy letelepedett Zamárdiban, azóta is itt él. Húsz éven át tanított a helyi általános iskolában, nyugalomba vonulását követően (1972 óta) életét az alkotó, kutató-gyűjtőmunkának szentelte. Pedagógiai, szépirodalmi, néprajzi, régészeti, helytörténeti tárgyú írásai jelentek meg a helyi lapokban, honismereti periodikákban. Méhészeti témájú írásait a szaklapok adták közre. Fáradhatatlan gyűjtőmunkával tevékeny részt vállalt a két jelentős múzeum létesítésében, mely a Balaton partján jelentős hírnevet szerzett: a Zamárdi tájház és Szántódpuszta európai hírű gyűjtemény-együttese. Néprajzi gyűjtőmunkáját levéltári kutatásokkal egészítette ki. Több önálló kötete jelent meg, idős kora ellenére aktív, nagytekintélyű honismereti szakembere a Dél-balatoni régióknak. Munkásságát számos tanítványa folytatja, társszerzője volt a több száz oldalnyi terjedelmű Zamárdi monográfiának.

Piller Dezső csaknem kilencven esztendő. Életművéért, a honismereti mozgalomban végzett pótolhatatlan értékmentő, kiemelkedő munkásságáért adományozzuk a Bél Mátyás díjat.

Dr. Rusvay Lajos Jászapátiban született 1901-ben, tehát 97 éves. Eredetileg jogi végzettsége volt, de a kommunista időszakban nem gyakorolhatott ilyen jellegű tevékenységet. Négy járszági településhez kötődik élete, s mind a négynek megírta a történetét. Jászapátinak – ahol született, Jásziványnak (Jászivány eredetileg Jászapátinak volt a pusztája, később önállósodott), Jászteleknek, ahol a Rákosi-korszakig főjegyző volt, és Jászsalsószentgyörgynek, ahová idős korában került a lányához. Ma is ott él már túl a vasdiplomán. Az egyetlen élő személy, aki megjelent a jászapáti gimnázium végzős diákjainak 75. évfordulóján (nem írhattam találkozót, mert egyedül volt) 1995-ben! Munkáival rendszeresen pályázott, ezt a megyei egyesület is igazolni tudja.

Honismereti Emlékéremmel kitüntettek, 1998.

Dr. Antal Gyuláné (Baranya megye), *Dobos István* (Vajdaság), *Karacs Zsigmond* (Budapest), *Dr. Mándics Mihály* (Bács-Kiskun megye), *Renkecz József* (Tolna megye), *Sipos Csaba* (Somogy megye), *Somfai Tiborné* (Heves megye), *Szigeti György* (Csongrád megye), *35 éves Jászkárhalmi Honismereti Kör* (Jász-Nagykun-Szolnok megye).

Honismereti Emlékklappal kitüntettek, 1998.

Budapest: Bogyirka Emil, Szatmári Ildikó, dr. Tóth József; *Baranya megye:* Lánycsók Honismereti Kör, Nagytótfalu Honismereti Kör, Szederkény Honismereti Kör; *Bács-Kiskun megye:* Rácz-Fodor Sándor, Romsics Imre, Szénásiné Harton Edit, Urbán Miklósné, Tóth Sándor; *Csongrád megye:* Kemény Lajosné, dr. Ósz Károly, Nagyfalusi Istvánné; *Fejér megye:* Csór Általános Iskola Szakköre, Verebics Géza; *Győr-Moson-Sopron megye:* Néma Sándor, Rigó Endréné; *Hajdú-Bihar megye:* Haja István, Kállai Irén, Ludmanné Papp Ilona, Szamosujvári Sándor és a 45 éves Debreceni Honismereti Szakköre; *Heves megye:* „Forrás” Gyermekek Szabadidő Központ Honismereti Kör, Eger, Füzesabony Honismereti Kör; *Jász-Nagykun-Szolnok megye:* Kovácsné dr. Kaposvári Gyöngyi, dr. Nagy Molnár Miklós, Molnár Ferenc, Nemes Györgyné, Pásztor Barnabásné, V. Tóth Aron, Zana József, Zelei Józsefné; *Tolna megye:* Bátaszék „Dr. Csanádi György” Helytörténeti Gyűjtemény, Glöckner János, Szekszárd Csapó Dániel Középiskola; *Veszprém megye:* Dáka Szőlőföld Baráti Kör, Mezei Zsolt, Némethné Horváth Ilona, Ráskay Mihályné, Zánka Honismeret Egyesület; *Határon túlról:* Adorjáni Rudolf Károly (Diszószentmárton), Dukrét Géza (Nagyvárad), Nagy István (Újvidék), Dr. Szénássy Zoltán (Révkomárom), Zsók Béla (Déva).

A Honismereti Szövetség hároméves tevékenységéről

1995. július – 1998. június

Honismereti Szövetségünk 1990-ben történt megalakulása óta negyedik alkalommal készül tisztújításra. Ez azzal a kötelezettséggel jár, hogy az Elnökség számot adjon az elmúlt három év eredményeiről, gondjairól.

I. *A tagszervezetek száma* a három év során változatlan maradt: 18 megyei, 1 fővárosi egyesület, 1 megyei feladatokat is vállaló városi, és 1 nagyközségi honismereti kör, mintegy 5000 fős *taglétszámmal*. A Pro Pátria Szövetség mellé 1996-ban a küldöttgyűlés fölvette társ-szervezetként a Cigány Hagyományokat Gyűjtők Egyesületét, melyek elnöke állandó résztvevője az elnökségi üléseknek.

Az 1995. június 30-i küldöttgyűlésen megválasztott új *elnökség* a folyamatos működés érdekében az Alapszabálynak megfelelően évente négy alkalommal ülésezett. Napirendi pontjai között szerepelt az elvégzett munkák számbavétele, az időszerű tennivalók megvitatása, az országos hatókörű rendezvények előkészítése.

– Megvitatta és jóváhagyta az éves feladat- és költségvetés-tervet, illetve az éves beszámolót és pénzügyi elszámolást. 1998-ban külön áttekintették a Szövetség pénzügyi helyzetét. Ezek alapján terjesztette, illetve terjeszti beszámolóját a küldöttgyűlés elé.

– Figyelemmel kísérte és segítette a HONISMERET folyóirat szerkesztőbizottságának munkáját, megszervezte jubileumi ülését.

– Megvitatta, javaslataival segítette az évenkénti Honismereti Akadémia tematikáját, programjának kialakítását.

– Pályázatokat nyújtott be állami, társadalmi szervezetekhez, intézményekhez, alapítványokhoz, hogy támogatást szerezzen az országos elnökség és megyei tagszervezeti működéséhez, rendezvényeihez.

– A tagszervezetektől érkező javaslatok alapján titkos szavazással döntött a *Bél Mátyás díj* odaítéléséről. A XXV. jubileumi Országos Honismereti Akadémia tiszteletére új kitüntető *Emlékérmét* alapított és adományozott a megyei egyesületek javaslatai alapján. 1997-ben megújult formában adták át a mozgalom több tagjának az *Emlékklap*-ot.

– Az elnökségi tagok útján rendszeres kapcsolatos tartott a tagszervezetekkel és társ-szervezetekkel, tisztségviselőivel képviseltette magát más szervezeteknél.

– Figyelemmel kísérte és segítette a megyei egyesületek munkáját. Tájékoztatót hallgattak meg az elnökség tagjai egy-egy megye tevékenységéről, eredményeiről, gondjairól. Elsőként a Békés, majd a Baranya, illetve Tolna Megyei Egyesület mutatta be munkáját, visszatekintve a mozgalom előzményeire, a kezdetekre, az 1990 óta eltelt időszakra. A beszámolókat a Honismeret folyóiratban közzétettük.

A Szövetség tevékenységének részterületeit választott *munkabizottságok*, ill. *ad hoc bizottságok* irányították.

– Folyamatos volt a *tábori munkabizottság* tevékenysége, mely évente gondozta az Elnökség által meghirdetett tábori pályázatokat. Tagjai értékelték a beérkezett pályázatokat, javaslatot tettek az Elnökség által meghatározott támogatási keret felosztására, elemezték a táborok tevékenységét.

– A *határon túliak* munkabizottsága – elsősorban a Honismereti Akadémiák idején találkozott tagjaival – megvitatta a tennivalókat, az egyes területek sajátos helyzetét. Az elnökség képviseletében több ízben részt vettünk rendezvényeken, helyi vetélkedők zsűrijében, előadóként konferenciákon.

– A küldöttgyűlés javaslata alapján ad hoc bizottság működött a *vetélkedők* szervezésére, az *Akadémiák* programjainak kimunkálásában, egyéb programok szervezésére.

– Az újjáéledő *ifjúsági* munkabizottság – a Békés Megyei Karácsonyi János Honismereti Egyesület támogatásával megpróbálta újra indítani a diák honismereti akadémiák szervezését.

– A *Honismeret* folyóirat szerkesztőbizottsága gondoskodott a lap rendszeres, kéthavonta történő megjelenéséről, színvonaláról. Állandó rovatai mellett évfordulókhoz (honfoglalás 1100., 1848-as forradalom 150. évfordulója, 1000 éves iskola stb.), nemzetiségi helytörténeti kutató-gyűjtőmunkához kapcsolódó időszakos rovatokat indítottak. Minden évben a 3. szám a Honismereti Akadémiának helyet adó megyét bemutató tematikus szám. Az előállítás költségeinek csökkentése érdekében számítógép és nyomtató vásárlását javasolták az Elnökségnek 1996-ban. A lap árát 1996-ban 98,-Ft-ra emelték, a nyomdai munkálatok elvégzésével a budapesti CERBERUS Nyomda és Lapkiadó Rt-t bízták meg.

– Az Alapítványi *kuratórium* mintegy másfél éves lelkes munka után elnök és titkár nélkül maradt – mindketten munkakörülményeik változása miatt kérték felmentésüket. Pótlásuk a küldöttgyűlés feladata lesz.

II. A Szövetség egyik legfontosabb feladata tagjai szakmai színvonalának emelése, az ismeretek bővítése. Ennek szolgálatában szervezte az Elnökség *országos szintű rendezvényeit*.

– Az *Országos Honismereti Akadémiát* ennek szellemében szerveztük meg évenként. A választott témák is ennek megfelelően kerültek megvitatásra, így

– 1996-ban Csongrádon: A nemzet tudat 1100 esztendeje

– 1997-ben Győrben: A természet és az ember (XXV. jubileumi Akadémia)

– 1998-ban Karcagon: Az 1848–49-es forradalom és szabadságharc eseményei, kutatási eredményei.

A hazai mintegy 180–200 résztvevő mellett minden alkalommal vendégeink voltak határon túli honismereti aktivisták is.

– VII. alkalommal került sor a Kiadványszerkesztők Országos Konferenciájára, melynek házigazdája a Tolna Megyei Honismereti Egyesület volt 1996 októberében. Az 1994–96 között megjelent periodikák, kiadványok elemzése mellett előadások hangzottak el a határon túli periodikákról is.

– 1995 őszén a Honismereti Szövetség a Magyar Nemzeti Múzeummal és a Hadtörténeti Intézet és Múzeummal közösen tudományos konferenciát és emlékülést szervezett az I. és II. világháborús embervesztések, temetők, katonasírok, kegyeletörzés témakörében.

– 1996 decemberében az Erdélyi, a Hunyadi és a Rákóczi Szövetséggel közösen emlékülést szerveztünk a 75 éve kisebbségbe szakadt Magyarország sorskérdéseiről.

– Országos ünnepi szerkesztőbizottsági ülést, valamint ünnepi sajtótájékoztatót szerveztünk 1996 őszén, 1997 márciusában abból az alkalomból, hogy a *Honismeret* folyóirat XXV. évfolyamába lépett. A lap szerkesztője áttekintést adott a mozgalom több évtizedes múltjáról, a lap elődjéről, az ún. „szürke füzetek”-ről.

– Néhány megyében találkozót szerveztek az olvasók és a szerkesztőbizottság tagjai részvételével. (Borsod–Abaúj–Zemplén, Fejér, Komárom Békés) Örvendetesen megnőtt azoknak a *tudományi konferenciáknak*, emléküléseknek, szakmai napoknak a száma, melyeket a megyei egyesületek szerveztek (Baranya, Bács–Kiskun, Borsod–Abaúj–Zemplén, Jász–Nagykun–Szolnok, Fejér, Csongrád, Tolna, Vas, Veszprém stb.). A konferenciák jól reprezentálják a helyi intézményekkel, közgyűjteményekkel való jó együttműködést. Egyre több megyében szerveztek kihelyezett elnökségi ülést honismereti nappal egybekötve, ahol egy-egy honismereti kör tevékenységére is ráirányult a figyelem. Összességében a három év alatt a megyében több mint száz rendezvényre került sor.

III. Szövetségünk alapvető feladatának tekintette az *ifjúság* hazaszeretetének formálását, a szülőföld, a tágabb környezet, a haza történelmének megismertetését.

– Jelentős szakmai és szervezőmunkát jelentett az Elnökség és a megyei egyesületek számára az 1993-ban „Emese álma” – Mítosz és történelem címmel meghirdetett 1100. évfordulós *honismereti vetélkedő* harmadik fordulójára. A felhívásra 1995 őszén 1340 haza és 160 határon túli háromfős csapat jelentkezett. Az országos döntőre 1996. május 11-én került sor Székesfehérváron. A három fordulóban összesen mintegy 10 000 középiskolás és 1600 általános iskolás diák vett részt, több száz tanár közreműködésével.

- 1997-ben az *1848-49-es forradalom és szabadságharc 150. évfordulója* tiszteletére – a Magyar Nemzeti Múzeummal közösen meghirdetett történelmi-művelődéstörténeti vetélkedővel folytattuk a megemlékezések sorát.

A 860 háromfős középiskolás csapatból a feladatfüzet megoldásával 270 csapat jutott be a megyei, 70 a területi és 7 csapat az országos döntőbe, melyre 1998. március 14-én a Nemzeti Múzeum dísztermében került sor. Erről a Magyar Televízió 2-es csatornáján, március 15-én az ünnepi műsorban egyórás közvetítést adtak.

Közreműködünk az Országos Levéltár Interneten meghirdetett 48-as vetélkedőjének szervezésében, díjazásában is.

Több megyei egyesület mind a honfoglalás, mind a 48-as témakörben külön megyei vetélkedőt szervezett általános iskolás gyerekeknek – igen szép sikerrel (Fejér, Tolna stb.). A diákok nagy része nagyszerű felkészültségről, alapos tudásról tett tanúbizonyságot valamennyi vetélkedő során. Fontos állomása volt a diákok továbbképzésének a két alkalommal megrendezett *Országos Diák Honismereti Akadémia*, melyet az Elnökség támogatásával a Békés Megyei Honismereti Egyesület vállalt magára. A résztvevők delegálása egy-két megye kivételével esetleges (sok esetben nemleges) volt, ezért az 1998-as évet kihagyva ki kell munkálni a részvétel feltételeit, ebben lehetőséget adva határon túli diákoknak is, a részvétellel.

- A *honismereti táborok* ugyancsak az ifjúság honismeret- helytörténeti ismereteinek gyarapítását, tevékenységét voltak hivatottak elősegíteni. A megyei egyesületek és tagszervezeteik minden évben 60–80 tábort szerveztek. Az anyagi lehetőségek szűkülése miatt azonban évente csak 40–45 tábornak tudunk támogatást nyújtani 500 000,-Ft összegben. Ennek elosztására a tábori munkabizottság tett javaslatot az Elnökségnek a benyújtott tábori programok és költségterv, valamint a megyei egyesületek szakmai véleménye alapján. A táborokban évente mintegy 2000 általános és középiskolás diák, főiskolai és egyetemi hallgató vesz részt. Egyre több táborba hívnak meg határon túli diákokat is, bevonva őket a tábor tartalmi munkájába. A táborokban gyűjtött tárgyi és szellemi emlékek gyakran gyarapították helytörténeti gyűjtemények, múzeumok anyagát, vagy születtek e munkák nyomán értékes pályázatok.

IV. A kutatómunka segítése szempontjából fontosnak tekintettük a pályázatok meghirdetését;

- a Magyar Nemzeti Múzeummal közösen hirdettük meg a helytörténeti pályázatot. 1994–1996-ban 210 felnőtt és ifjúsági, 1997–1998-ban pedig 172 pályázat érkezett. A legeredményesebb pályázatok a díjon túl a Múzeum Történeti Adattárába kerülnek.

- Az Anyanyelvpolók Szövetségével ismét közös pályázatot hirdettünk rokon értelmű szavak gyűjtésére három témakörben. Az értékelést a két szervezet szakmai bizottsága végezte. Összesen 139 pályázó egységtől 448 pályamunka érkezett, közülük 24-et részesített díjban a bírálóbizottság.

- Részt vettünk a Néprajzi Múzeum hagyományos néprajzi és nyelvjárásgyűjtő pályázatának meghirdetésében, díjazásában.

- Segítettük a Cigány Hagyományokat Gyűjtő Egyesület pályázatának meghirdetését is, ahol szintén pályadíjat ajánlottunk fel. Több megyében – részben az országos pályázatokhoz kapcsolódva – megyei pályázatokat írnak ki évtizedek óta, értékelik, díjazják azokat és a legjobbakat továbbítják az országos pályázatokra (Borsod, Győr, Jász–Nagykun–Szolnok, Vas, Tolna stb.).

V. A Szövetség gazdálkodását az Elnökség a jóváhagyott költségvetés-tervek alapján végezte.

A *bevételek* egyik forrása az osztóke kamara, amely minden évben fokozatosan csökken.

Legfőbb bevételi forrás a *pályázatok* útján elnyert támogatás, amely azonban szintén hullámzó – 1996-ban, 1997-ben, bár sok helyre pályáztunk, kevesebb támogatást kaptunk. Az 1998-as év első féléve kedvezőbb helyzetet mutat.

Magánszemélyektől 1998-ban kapott a Szövetség összesen 70 e/Ft támogatást.

A folyóirat eladásból származó nettó bevétel igen csekély, az 1 %-os adófelajánlásból összesen mintegy 50 000,-Ft származott.

A gazdálkodási pénzügyi műveleteit, a számadások vezetését, a vagyon nyilvántartását gazdasági ügyintéző végzi, munkáját évente a számvizsgáló bizottság ellenőrizte, melyről jelentést tett a küldöttgyűlésnek.

1998-ban a Fővárosi Bírósághoz benyújtottuk a közhasznúvá nyilvánítási kérelmet, amelynek megadása esetén a Szövetség bizonyos kedvezményeket élvezhetne.

A megyei egyesületek működéséhez, rendezvényeihez minden évben hozzájárultunk a pályázati támogatásokból. A 10 000,-Ft működési támogatást 1997-ben nem tudtuk átutalni, de 1998-ban igen. A táborok szervezéséhez a vetélkedő lebonyolításához, a Honismereti Akadémián való részvételhez minden évben jelentős összeggel járultunk hozzá.

Elnökségünk az Alapszabályban megfogalmazott célok szellemében, az éves munkatervek szerint végezte munkáját, törekedve azok maradéktalan megvalósítására. Valamennyi tervezett feladatot nem sikerült megvalósítani – részben szervezési, részben anyagi okok miatt. Lehetőségeink mérlegelése mellett e feladatok megvalósítása az új elnökségre vár.

Budapest, 1998. június 27.

Bartha Éva

A Honismereti Szövetség Számvizsgáló Bizottságának jelentése

1998. június 11-én – az országos küldöttgyűléstől kapott megbízatásnak megfelelően – megvizsgálta a Honismereti Szövetség számviteli, bizonylati rendjét, pénzügyi fegyelmét, melynek eredményeként tapasztalatait az alábbiakban összegzi:

1. A könyvvitel rendje

A számviteli törvény – 1991. évi XVIII. – módosítva 1992, 1993, 1995, 1996, és 1997-ben a CXXX. törvénnyel – meghatározza a hatálya alá tartozó elszámolási és könyvvezetési kötelezettséget, az ügyvitel rendjét, a szövetség vezetőségének, elnökségének pénzügyi döntéseit. E törvény előírásait, és módosításait követve történik a Honismereti Szövetség pénzgazdálkodásának adminisztrálása.

A könyvvezetés módja a megalakulástól az egyszeres könyvvitel, a naplófőkönyv. A Honismereti Szövetség 1990. 06. 20-tól a 19624947, majd 1996. 09. 11-től a 19624947-1-41. sorszámmal hitelesített naplófőkönyvben folytatta a könyvelést. A Honismereti Szövetség Alapítványa az illetékes adóhatóság által hitelesített 19624930/1990. 06. 20. naplófőkönyvben vezeti a bizonylatokkal alátámasztott könyvelést, – megegyezően az OTP Rt. Budapest V. kerületi fiókjánál vezetett ellátmány, illetve folyószámlánkkal.

A Honismereti Szövetség Alapszabálya értelmében az Alapítvány és a Szövetség pénzeszközei célirányos felhasználásáról a Szövetség Elnöke, illetve a Kuratórium dönt – a Számvizsgáló Bizottság tiszte a számviteli rend, a bizonylati fegyelem, a könyvelés, a nyilvántartások szabályosságának, törvényszerűségének az ellenőrzése. E hatáskörnek megfelelően történt az 1997. június 13 – 1998. június 11. közötti időszak pénzügyi ellenőrzése, és nyert megállapítást, hogy a naplófőkönyvek az aktív és passzív pénzügyi elszámolásokat zárt, az elszámolások egyezőségét biztosító, az adóelszámolásokhoz szükséges, pénzforgalommal kapcsolatos adatokat is szolgáltatató rendszerben mutatja ki.

2. A bizonylati elv és a bizonylati fegyelem:

A számviteli törvény 83. §-a előírásait betartva minden pénzmozgásról bizonylat készült; melyek mind az alak, mind a tartalmi követelményeknek megfelelnek. Az adott gazdasági műveletre vonatkozóan rögzített adatok a valóságnak megfelelően tartalmazzák a bizonylatot kiállító gazdálkodó megjelölését; az utalványozó és a rendelkezés végrehajtását igazoló személy aláírását; a pénzkézeltési bizonylatokon az átvevő aláírását; a gazdasági művelet, a bizonylat kiállításának időpontját, a gazdasági művelet tartalmának leírását (záradékolás),

valamint értékbeni adatait. Továbbá a bizonylatok összesítése alapjául szolgáló bizonylatok körének, valamint az időszak megjelölése. (Vetélkedők, táborok elszámolásai.)

A bizonylatok megőrzési rendszere, tárolása biztosított oly módon, hogy a könyvelési feljegyzések hivatkozása alapján visszakereshetők. Azaz a naplófőkönyv és a bizonylatok adatai közötti egyeztetés és ellenőrzés lehetősége logikailag zárt rendszerrel biztosított.

A gazdasági műveletek (események) folyamatát tükröző összes bizonylat adatait a könyvvelitelti nyilvántartásokban (naplófőkönyvek) rögzítették a könyvvelitelti zárlatot megelőzően.

A számviteli törvény értelmében készült el 1997 naptári év végén a zárómérleg és az adóbevallás.

Az 1998. évi pénzgazdálkodás, pénzügyi és számviteli bizonylatolás során figyelembe vették a törvénymódosításokat. A bérjellegű kifizetésekhez felhasználói szerződést rendszerezettek, melyek szerepelnek "A társadalombiztosításról szóló 1975. évi II. törvény", valamint a végrehajtására kiadott 89/1990. MT. rendelet 1997. január 1-től hatályos utasításai, illetve az azt követő módosításnak megfelelő adatok. E törvény értelmében adatszolgáltatási kötelezettsége van a Honismereti Szövetségnek is a Társadalombiztosítási Igazgatóság felé. Bejelentési, illetve bevallási kötelezettségének a törvény előírásai szerint tett eleget a Szövetség gazdasági ügyintézője.

A vizsgálat tapasztalatait összegezve – melyet szűrőpróbaszerűen végzett a 3 tagú bizottság – jelenthetjük, hogy a Honismereti Szövetség pénzeszközeinek kezelése szabályos, a bizonylati fegyelem megfelelő.

A Honismereti Szövetség titkára, Bartha Éva és a gazdasági ügyeket intéző Köncei Rozália a tartalmi feladatok megvalósítását szem előtt tartva, szabályszerűen bonyolították a pénzgazdálkodást.

Budapest, 1998. június 11.

Az Országos Honismereti Szövetség Számvizsgáló Bizottsága nevében:

Hajdú Józsefné, Vajda Ferencné

A Honismereti Szövetség Ellenőrző Bizottságának jelentése

Az elmúlt három és során Szövetségünk eredményesen működött. A megváltozott történelmi körülményekhez alkalmazkodva célkitűzéseinek szellemében az alapszabályt és a Honismereti Szövetség választási szabályzatát betartva tevékenykedett. Tagságunk száma emelkedett, meghaladja az 5000 főt. Az országos és megyei vezetésben történt órségváltások a hagyományaik megőrzése és a régi vezetők iránti tisztelet jegyében történtek.

A Szombathelyen, Csongrádon, és Győrben megrendezett Honismereti Akadémiák a Szövetség jól megrendezett seregszemléi voltak.

Sikeresen zárult a milicentenárium emlékére rendezett a közel 5000 diák részvételével lebonyolított háromfordulós „Emese álma” című vetélkedő. Az 1848–49-es forradalom és szabadságharc 150. évfordulója alkalmából „Márciusi ifjak” címmel rendezett vetélkedőn 680 csapat vett részt. A két nagy vetélkedő és az 1996-ban Békéscsabán lebonyolított ifjúsági honismereti konferencia, valamint a több fiatal foglalkoztató rendezvény az ifjúság körében végzett sokrétű munkát bizonyítja.

A honismereti tanácskozások, táborok, találkozók és kiadványok a haza megismerését és szeretetét jól szolgálták.

A szövetség szervei a választmány évente, az elnökség évenként négy alkalommal ülésezett és ellátta az alapszabályban meghatározott feladatkörét. Megyei egyesületeink, tagszervezeteink eredményesen munkálkodtak.

A Honismeret rendszeresen megjelent. A megyei kiadványok, a szövetségi támogatás megszakadása miatt saját erőből korlátozott számban jelentek meg.

A táborok több témában színes programokkal kerültek megrendezésre, évente a 70–80 tábor közül a csökkenő források miatt csak 40–45 kapott jelképes támogatást.

A lokális rendezvények kerültek előtérbe. Országos rendezvények közül kiemelkedett a Honismeret 25. évfordulójának megünneplése, a kiadványszerkesztők országos székszárdei találkozója.

A Honismereti Szövetség Alapítvány kuratóriuma vezetőinek lemondások miatt másfél éve megszűnt, ezt követően a pénzeszközök elosztását az Elnökség látta el. A szövetség anyagi feltételei az alapos és eredményes pályázatok következtében az elmúlt évben javultak. A feladatok megoldására létrehozott ad hoc bizottságok jól működtek. A Tábori Bizottság folyamatosan lelkiismeretesen tevékenykedett.

Az Ellenőrző Bizottság a Honismereti Szövetség hároméves mozgalmi életét áttekintve azt jogszerűnek, törvényesnek, elismerésre méltónak minősíti.

Budapest, 1998. június 8.

*Dr. Bolla Dezső elnök, Karacs Zsigmond,
Dr. Rémiás Tibor, Szüle Katalin*

„Feldobogott szívvel élt akkor a nemzet...”

Vetélkedő 1848/1849-ről, szerte a világban

Sokáig töprengtünk azon, hogy érdemes-e a megörökítésre ez az esemény, hiszen a 150. évforduló jegyében egymást érték a különböző rendezvények, köztük a vetélkedők is. Úgy döntöttünk, hogy a „Feldobogott szívvel élt akkor a nemzet...” címmel összeállított és megrendezett program több volt, mint egyszerű tudás-próba, játékos információcsere. Több, mert először vettük igénybe az Internetet egy ilyen jellegű verseny meghirdetésére, s a feltett kérdések megválaszolására. Több, mert az Internet és a világ különböző országaiban magyar nyelven megjelenő sajtó hasábjain még soha, sehol nem tettek közre egyidőben a magyar történelem jeles eseményeit feldolgozó kérdéseket. Több azért is, mert írásban meghirdetett, s a magyar történelmet érintő vetélkedőre – valószínűleg – még soha nem jelentkezett résztvevő Chiléből, Dél-Afrikából, Svédországból vagy Spanyolországból, nem beszélve Erdély, Felvidék, Vajdaság magyarjairól, és a hazai több száz résztvevőről.

Az 1848/49-es forradalom és szabadságharc 150. évfordulója megmozgatta minden érdeklődő ember fantáziáját, s különösen azokat, akiknek egyik fontos feladatuk, hogy életben tartsák a haza iránti elkötelezettséget, a hazaszeretetet, a történelmi hősök megbecsülését. A Magyar Országos Levéltár azok közé az intézmények közé tartozik, amelyek a tudományos kutatás szolgálatán, a történelem írott forrásainak feltárásán túl, egyik legfontosabb feladatának tekinti, hogy megismertesse az ifjú és kevésbé ifjú nemzedékekkel a történelem jeles eseményeit. Ettől a nemes szándékától vezérelve kereste meg a Magyarok Világszövetségét, a Révai Új Lexikona Szerkesztőségét, a Hadtörténeti Intézetet és Múzeumot, a Honismereti Szövetséget és a Duna TV-t, hogy összefogva hirdessék meg minden, a nagyvilágban szeretszórtan élő magyarnak ezt a vetélkedőt. A novemberi elhatározást tett követte, s 1998. január 20-ikán már az Interneten olvashatta mindenki az 1848/49-es szabadságharcra vonatkozó kérdéseket. Az Internet arra is lehetőséget kínált, hogy több mint 150 képpel, korabeli dokumentum másolatával illusztrálják a szerkesztők a kérdéseket. Így, aki áttekintette a 75 kérdést, ha nem is tudta a megfelelő választ, a képek, illusztrációk segítségével közelebb kerülhetett a szabadságharc eseményeihez, megérezhette az akkori korszak hangulatát.

Az Internet mellett a Magyar Rádió Külföldi Adásainak New York-i honlapján is olvashatók voltak a kérdések, megjelentek a környező országok (Románia, Szlovákia, Jugoszlávia) magyar nyelvű sajtójában, s a Magyar Figyelő című havonta megjelenő MVSz tájékoztatóban, a Honismeret című folyóiratban, valamint a Magyar Nemzet hasábjain. Segítséget kaptunk a kérdések terjesztésében a Magyarok Világszövetsége Nyugati Régió vezetőitől, a Kárpát-medencében élő magyarok ügyeit képviselő MVSz referensektől.

Ennek a felbecsülhetetlen értékű segítségnek is köszönhetően túlzás nélkül állíthatjuk, hogy óriási volt az érdeklődés. Titkon ugyan bízunk abban, hogy a téma sok-sok embert mozgat, de hogy ezerszámra akad érdeklődő, aki veszi a fáradságot, s töri a fejét – a nem is oly könnyű – 75 kérdés megválaszolásán, azt legmerészebb álmainkban sem reméltük. Erdélyből több mint 600, a Felvidékről több mint 150, Ukrajnából, a Kárpátalja településeiről 85, az Egyesült Államokból, Nyugat-Európából több tucatnyi, s itthonról csaknem ezernyi megfejtés érkezett. A magyarországi válaszadók mellett Erdélyből érkezett a legtöbb jó válasz. A legkevesebb pontot pedig a Nyugat-Európából és a tengerentúlról érkezett versenyzők érték el. Ez utóbbiak közül sajnos senkit nem hívhattunk meg a döntőbe. Az is jellemző statisztikai adat, hogy a legfiatalabb versenyző 11 éves, a legidősebb versenyző pedig 84 éves volt.

A helyes, vagy megközelítően helyes választ adók száma is öröndetesen sok volt. Az igaz, hogy 75 pontos választ – tehát minden kérdésre pontosan válaszoló – csak egy játékos adott, de a 74–72 pontos válaszok száma 163, a 71–65 pontot elérők száma pedig több mint 400 volt. A döntőbe, amelyre március 11-én került sor a 75 pontos versenyzőt, illetve a 163 főből kisorsolt 24 főt választottuk ki. A minél több helyes választ adók, a minél több pontot elérők mellett a rendező szervek számára azok a válaszok jelentették a legtöbbet, amelyet a versenyzők jelentős része a kérdések megválaszolása után, a „vélemény” rovatba írt. Ezek közül szeretnénk néhányat ízelítőül idézni:

„Nagyon szép gondolatnak tartom az 1848–49-es szabadságharc 150. évfordulóját így ünnepelni. Élveztem a vetélkedőt!” (Szauer Adrienn, Bp.)

„Nagyon jó ötlet volt ez a verseny. A kérdések pedig jó tömörek voltak: átfogták a szabadságharcot. Nagyon szeretném, ha még lenne sok ehhez hasonló vetélkedő.” (Roth-Vízi Rita, Csíkszereda)

„A javasolt történelmi anyag áttekintésével új ismeretek birtokába jutottunk.” (Hídi András vámosgálfalvai középiskolás)

„Köszönjük a kiírt vetélkedőt. Újra éltük a csodálatos, tragikus időket.” (György Ferenc József, Kolozsvár, 62 éves)

„Nagyon örövendek, hogy részt vehetek e pályázaton. Szeretném, ha egy hasonlót szerkesztenének Mátyás királyról is.” (Zoltán Edith, Kolozsvár)

„Feldobogott a szívem számszor, ezerszer is, amíg a kérdéseket tanulmányoztam. Minél több ehhez hasonló vetélkedőt!” (Simon János, Dés, 59 éves)

„Több hasonló jellegű pályázatot kellene szervezni, mert mindenkinek kötelessége legalább elemi szinten ismerni nemzetét történelmént. Nagyon jó ötletnek tartottam ezt a kihívást.” (T. J. Zs. 19 éves, Kolozsvár)

„Hasonló szervezésekkel a legnagyobb szolgálatot teszik Magyarország történelmének megismeréséért. Sokan vagyunk, határon kívülrekedtek, akik nem tanulhatták ezt gyermekkorukban. Örömmel vettem részt a vetélkedőn.” (Varga P. 66 éves, Kolozsvár)

„Kedvenc tantárgyam a történelem, ezért nagyon örültem, amikor felfedeztem az újságban ezt a vetélkedőt. Élvezettel kutattam a helyes válaszokat, s nagy segítséget jelentett számomra, hogy már országunkban is lehetőség van Magyarország történelmének tantárgyként való tanulására.” (Halmi Zsolt, 13 éves, Kolozsvár)

„A pályázat nagyon hasznos a határon túli magyarok nemzettudatának ébrentartásában. Az ajánlott irodalom nálunk nehezen, vagy egyáltalán nem elérhető. Hasonló pályázatok rendezését javaslom. Ezeknek leközlését valamennyi nálunk megjelenő magyar lapban szükségesnek tartom.” (Sz. B., 62 éves, Piskolt)

„Nagyon érdekesnek találtam a pályázatot. Fontosnak tartom, hogy valamilyen módon a határon túl élő magyarok is megismerjék a történelmünket. Persze nekünk sokkal nehezebb dolgunk volt, mivel kevés a forrás anyag a kérdések megoldására, de azért sikerült úgy – ahogy.” (Szöcs Annamária, 17 éves, Székelykeresztúr)

„Mélyen tisztelt uraim. Elnézést kérek a helytelen megfejtésekért, mert a magyar történelmet 1940–45 között tanultam és egy öregember már sok mindenre nem képes.” (Mészáros József, 65 éves, Csikarcfalva)

„Kíváló lehetőség minden magyar érzelmű ember számára, hogy elmélyítse a szabadságharcról ismereteinket és gazdagítsa azokat. Szerencsésnek érzem magam, hogy megoldhattam a kérdéseket.” (D. A., 17 éves, Újtusnád)

„Kérem, ne ítéljenek el túlságosan, hanem bátorítsanak, hogy még nem késő megismerni a múltunkat, mert a Jövő az Isten tartja összeszorított újjai között.” (P. H. I., 57 éves, Kolozsvár)

„Én már megnyertem! A nagyszerűen összeállított kérdések elolvasása után vettem észre, hogy a szabadságharcról nem tudok semmit. Nagyjából rendbe tettem magam, – ez a legnagyobb nyereségem. Nagyon köszönöm.” (B. T., 46 éves, Magyarórcse)

„Egy szlovákiai magyar kisfaluból, Bogyáról írok. Középszkolai tanuló vagyok, és azért neveztem be erre a versenyre, mivel nagyon érdekel a saját népem története. Szabadidőmben is nagyon sokat foglalkozom ezzel. Sajnos Szlovákiában nagyon kevés ilyen vetélkedőt szerveznek, bár a szlovákiai magyar szervezetek erejükből sok mindent megtesznek.” (ifj. D. K., 15 éves, Bogyá)

„Tartalmas kérdések halmaza tárult elém, amelyek a szabadságharc legfontosabb momentumait foglalták magukba. Szeretném megragadni az alkalmat, hogy tolmácsoljam köszönetemet. Elismerés illeti azokat, akik lehetővé tették, hogy korhatártól és foglalkozástól mentesen, a határon túl élő magyarok is résztvehettek a pályázaton.” (Somi Zs. Nagyberég)

Azt előre ismertettük a rendezőszervekkel, hogy a döntőbe bekerülőket a 72 ponton felüliek közül választjuk ki, úgy, hogy az országoként csoportosított versenyzőket arányosan elosztva, a részvételi számokat is figyelembe véve sorsoljuk ki. Így tudtuk ugyanis biztosítani azt, hogy a részvételi aránynak megfelelő egyensúlyt alakuljon ki a döntőben. A kisorsolt 24+1 versenyzőt úgy sorsoltuk 5 csapatba, hogy minden csapatba jusson erdélyi, felvidéki és hazai versenyző is. Igazságtalannak éreztük volna, ha úgy adódik, hogy a hazai – feltételezhetően alaposabb felkészültséggel rendelkező – versenyzők véletlenül is egy vagy két csapatba kerültek volna, míg a többiek a további három csapatban versenyeznek. Ez a kiválasztási módszer lehetővé tette, hogy minden csapatot 2 erdélyi, 2 magyarországi és 1 felvidéki versenyző alkotott.

A Hadtörténeti Intézet és Múzeum Tűzérterme adott otthont a döntő megrendezésének. Ehhez is rengeteg segítséget kaptunk. A Magyarok Világszövetsége Vállalta a romániai és szlovákiai versenyzők utaztatását, a Hotel Corvin 50 %-os kedvezményt adott a versenyzők szállás és étkezési költségeiből, a Hadtörténeti Intézet is díjtalanul bocsátotta rendelkezésre a helyiséget, a rendezvény előkészítéséhez anyagi támogatást nyújtott a Művelődési és Közoktatási Minisztérium, az Illyés Gyula Közalapítvány, a Jövő Nemzedékéért Alapítvány, valamint a Duna Libra Rt. Felbecsülhetetlen volt az a támogatás is, amelyet a Duna Televízió munkatársaitól kaptunk a döntő megrendezéséhez, illetve a felvétel elkészítéséhez.

A többfordulós vetélkedőre igen alaposan felkészültek a csapatok. Nemcsak történelmi ismereteikről kellett számot adniuk, hanem alkotóképességüket, fantáziájukat is gyakran használni kellett. Az igen szoros, fej-fej melletti vetélkedésen lényegében mindenki nyert. A nagyszerű hangulatú tudáspróbán túl gazdag jutalmakat ajánlottak fel a Babits Kiadó, Révai Új Lexikon Szerkesztőse, a Nemzeti Tankönyv Kiadó, a Móra Kiadó, a Magyar Nemzeti Múzeum, az Országos Széchényi Könyvtár, a Budapesti Történeti Múzeum, a Miniszterelnöki Hivatal, a Határon Túli Magyarok Hivatala, a Fővárosi Önkormányzat, a Magyarok Világszövetsége, az Alapítvány a Választásokért és a Honismereti Szövetség. A több százezer forint értékű könyvcsomagok mellett biztos, hogy felejthetetlen élményt jelentettek a győztes csapatok számára a különböző honismereti táborokba szóló meghívások. Az egyéni jutalmazottak közül Juhászné Patkós Edit (Mezőtúr), Kardos József (Keszthely), Polgár Zoltán (Vecsés) és Gulyás Ferenc (Túristvándi) nevét kell külön is kiemelnünk. Az egyéni jutalmazások mellett a Révai Nagy Lexikona reprint kiadásának teljes sorozatát a somorjai (Szlovákia) gimnázium kapta. Külön elismerésben részesültek a mezőtúri gimnázium, a túristvándi általános iskola történelem szakos tanárai diákjainak kitűnő felkészítéséért.

„Feldobogott szívvel élt akkor a nemzet...” – adtuk címul az 1848/49-es szabadságharc és forradalom 150. évfordulója alkalmából rendezett vetélkedőnek. A résztvevők száma, felkészültsége azt bizonyította a rendező szervezetek számára, hogy sikerült 1998-ban is megdobogtatni több száz ember szívét a szabadságharcra emlékezve.